

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
 Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
 Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
 Nyiltér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
 A szerkesztésért ideiglenesen felelős: Dr. Bocz Soma
 Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
 Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
 Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

A regáti és erdélyi mentalitás.

A legutóbbi parlamenti viták, melyek a képviselői mandátumok igazolása körül zajlottak le, nemcsak egyszerű szócsatái voltak az uralmon lévő liberálisoknak és az erdélyi nemzeti-parasztpártiaknak, hanem mélyen rejlő lelki meghatározottságok és erkölcsi világnézletek kibékíthetetlen ellensarkuságának valának bizonyító tényei. Azok az u. n. „lemérhetlen lelki erők“ és kultur sajátosságok, melyek alapvonásait képezik a zárt egységet alkotó erdélyi román népiségnek, a nagyobb nemzeti egység szűkebb csoportjának, — úgy látszik, nagyon komoly és nagyon kemény problémájává váltak a román nemzet tökéletes lelki egyesülésének is. Ez a probléma ma már — bátran elmondhatjuk — nem is politikai probléma, hanem egyenesen: a különböző világnézletek harcának a problémája és bármennyire higitották fel Bratianuék a politika pocsolyás vizeivel e kérdést, e kérdés mégis csak úgy fog kikristályosodni, hogy az erdélyi és regáti lélekközösség, az egységes jogi és erkölcsi meggyőződés, szóval egyazon világnézet: Bratianuék alatt Romániában meg nem valósítható! Mesterséges összekalapalások, forrasztások elképzelhetők ugyan és ideig-óráig élni is lehet, — ha éppen muszáj, — a feldozott egységesítéssel is, de végérvényesen és felbonthatlanul egy nevezőre hozni a diametriálisan ellentétes, két külön lelki világot: nem lehet soha!

Magosabb kultúra, fejlettebb jogérzék, a nyugati civilizációval való szervezettebb összefüggés, egységesebb történeti folyamatosság s e révén a nagyobb távlati látóképesség, nyugateurópai parlamenti iskolázottság: ezek nagyjában az erdélyi románság lelki alapsajátosságainak meghatározói, melyekkel szemben a Regátot egy nagyon komplikált, összetüremelő rétegekből álló, egymásba furódó és gabalyodó lelkület, vagy mentalitás jellemez. Az erdélyi románság kulturája: módszeres néppedagógia eredménye. Nincs benne alkalomszülte nagyozolás és felületes párizsiaskodás, nem accidentális (esetleges) mint a regáti, hanem világnézletté ötvöződött elvi magaslaton álló, tehát essentiális kultúra, mint minden más népi kultúra, aminek itt transilvánizmus a neve. Ilyen az erdélyi román mentalitás a maga szüzi valójában, amelyik most a legkielemeztebb formában került szembe a regáti mentalitással, amit nemcsak mi erdélyiek, de az európai közvélemény is a rövid „Balkán“ jelzővel illet a közhasználatban.

E két ellentétes lelki világ vivja most harcát a politika arénájában. A küzdelem fegyvernemei is a két különböző lelki alkatu világ arzenáljából valóak, tehát a regáti harceszközök: ama bizonyos „testi fegyverek“, az elvtelen rafinériák, trükkök, a kettős ércfedezet: a pénz és a szuronyok; az erdélyi szerelvénnyek pedig a „szellemi fegyverek“, indokolt bizonyosságok, tehát eszmei igazságok, melyek egy világnézet igé-

nyeiből azzal a szükségképpeniséggel használtatnak, hogy mindenkire nézve érvényeseknek tekintessenek, mert az „igazságok“ mindenkire nézve kötelezők.

És e ponton dől el éppen a kibékíthetlenség, ami határozottan irányítja és más utakra kényszeríti az erdélyi románság igazságok által fűtött mentalitását. Elvi állásponton lehetetlen egy uton haladni az opportunus elvtelenséggel, a hatalmi lázzal, az alkalmosságok labilis jogbizonytalanságaival, a komolytalan ötletszerűségek furcsa tömkelegével. Nem engedi ezt a nyugateurópai civilizációból táplálkozó tapasztalatok élettéljessége, sem a történeti bizonyosságok forrósága, mindenek felett nem tűri meg a módszeres jogi gondolkodás logikai értelmét. A transilvánizmus tehát nem regionálizmus, nem különcködő provinciálizmus, hanem a feltétlen igazság szédítő gondolatának való engedelmisség! Ezt az igazságnak való engedelmisséget nélkülözi a regáti mentalitás s ezért tartjuk természetesen, ha a két lelki világ között az egyesülés kilátástalanabb, mint a tűz és víz megbékülése, hiszen itt a hatalmi kérdésen túl, az ellentétes lelki és erkölcsi erők tusájáról van szó.

A magosabbrendűség a szellem világában le nem győzhető! Annak előbb-utóbb urrá kell lennie az alsób fokozatu szellemi értékek és érdekek fölött s csak akkor áll be a legnagyobb béke, a legszebb győzelem, ha a leggyőzött: meggyőzött lesz. Ez az egyet-

A SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE TÁRCÁJA.

Egy nap a Balatonon.

A déli vasut még nyögött egy keserveset és zihálva megindult. Minden hely tömve, a kis reményteljes csemeték zajongása, könnyörgése, sirása és jajveszékése nemkülömben a szülők veszekedése, valami futurista zenekölteménnyé olvadt össze a dübörgő kerek monoton lárájával. Pillanatra csend lőn, a Kis-Gellérthegy alagútjába értünk, s a nyitott ablakon keresztül beáramló kénköves füst Silentiumot parancsolt, hogy általános krakogás tüszkülésben folytatódjon, a még jobban és új hangszínekben tobzódó hangzavar. A hagyományos cucis üveg természetes, hogy a podgyászhalóból lezuhant és mondanom

sem kell, hogy az új nyári kalapomra. A jó nevelés azt is magával hozta, hogy én kérjek bocsánatot, mert Palikának ez volt az ebédje, most mit eszik a drága Balatonboglár? Nem tudtam sokáig elviselni, kiállottam a folyosóra. Lepsény után végre feltűnt a Balaton. Zöld tükörén a fodrozó hullámokat fehér sűrűlyok szárnya csapkodta, a zalai szél vigan hajtott néhány jachtot a gyönyörű tavon. A partokról szüi indián és Backer Josefín divatszínre lesült fürdőzők integettek, s a vonatról fel-fel hangzott ni-ni a Krausz, vagy nézd a Spicernét unberufen, hogy lefogyott.

Szemest ezt a legcsaládiasabb fürdőt választottam a mai szép nap helyének és baktattam a jó somogyi porban a víz felé. Az utazás fáradságaitól még bizonytalan lábaim egyszerre kicsusztak alólam, mert valami eny-

hebb konsistentiájú anyagba léptem. A homok egyszerre megelevenedett s hátát tapogatva hájasabb fiatal ember tűn elő.

Szikrázó szemekkel méregettük egymást, ülve a jó porondon, végül ugylátszik erősebbnek látott s pardon kiállítással az ügy a lovagiasság szabályai szerint elintéztést nyert.

Jobban vigyáztam minden buckát óvatosan kikerülve, gyönyörködtem a strandban. Nymp hák táncoltak, a halászcárdából idehangzó jazzre, a legfrisebb black bottom figurákat próbálva. Becsüljétek meg a charlont igen ildomos aestetikus tánc, de jó a black bottom, s akkor a partner fogai forognak veszélyben. Szegény balatoni fogas, nem sejtette amig a hús habokban az apróbb halmemzedékből jókat kosztolt, hogy hellőre felnőve a gyászindulót a roston történő temetésén egy meg-

Alapított
1812-ben.

SZÖLLŐSY

üveg-, porcellán-kereskedése és üvegezési vállalata
 Oráştie-Szászváros

Ajánlja dús a felszerelt raktárát üveg-, porcellán-, képkeret-, tükör-, villanylámpa- és diszműárukban!

len lehetséges és igazságos győzelem; minden más diadal csak elnyomás, lehangolás, élve elföldelés, amiből teljesen hiányzik az erkölcsi emelkedettség, a kulturális meggyarapodás s hiányzik a lelki egyensúlyozottság követelésének megoldása. A lelki egyensúlyozottság égető kérdésére Bratianu pyrhusi győzelme nem adott megnyugtató választ, sőt még tátongóbbá tette azt az úrt, ami az erdélyi és fanarióta világgép közzé vettett s ráadásul teljesen felrobbantotta az ellentéteket átívelő aranyhid pilléreit, mert az elvtelen hatalmi érdekekért odaáldozta a legdrágább értékeket, amelyekről egy jogállamban lemondani lehetetlenség! Nem mi mondjuk kisebbségek, maga Maniu állapította meg a regáti mentalitásról, hogy nem tartotta elsőrendű életszükségletnek megőrizni a birói függetlenséget, hanem a napi politika eszközévé alacsonyította le a mindenek fölé helyezendő birói függetlenséget. Visszaélt a legfőbb alkotmányos tényező nevében vallalt erkölcsi elkötelezettséggel, a tiszta választás királyi beigéréssel és alkalmat adott a lelkeknek megrendülni, sőt kételkedni a legfőbb alkotmányos tényező ígéreteinek regáti mentalitás szerint kezelt megvalósulhatóságában is. Az értékek deválvalódásáért senki és semmi más nem felelős, csak a könnyelmű regáti mentalitás. Borzasztó szakadékként mered az is az erdélyi lélek elé, amit Vajda és Vlad Aurél vágtak a belügyminiszter fejéhez, az t. i. hogy a napi politika érdekszférájába bevonta a hadsereget is és mozgósította a „tiszta választás” királyi jelíge mellett a védőerőt. Mindig baj volt Rómában, mikor a praetorianusokkal politizáltak. Az erdélyi mentalitás előtt ez a tény egyike a legnagyobb bűnöknek! Aztán ott van az egész erdélyi közélet legsajgóbb sebe: a regáti kizsákmányoló baksisrendszer az adminisztráció s az igazságszolgáltatás berkeiben. Nahát ez a balkáni import: valóságos dzsungellé tette a maga materiális és immorális közegeivel Erdélyt, hol a lelkek hozzá vannak szokva ósidőktől ahoz, hogy az igazságot „ingyen” keressék és nyerjék meg a törvénytevő fórumok előtt. A helyzet ma az, hogy gyarmattá sülyedt alá Európa legszebb és leggaz-

került saxofonista fogja szolgáltatni, nagy dicsőségére a magyar népzene. Néhány duhajkodó az orangeád szalma szála mellől közbe-közbe rikkantott a tánchoz. „Katicabogár gyere már”, amire valószínű, hogy az összes utban levő katicabogarak visszafordultak a zalai partnak.

Meglepő, hogy a fürdés nem fontos. Egyáltalán minek? A trikó így is hódít, nő meg leázna a modern festészet remeke az arcocskáról! Ehelyett vigan folyik a pletyka, bemutatás nélkül is mindenki ismeri a másikat. Bámulatosan tájékozódva vannak a családi és főként nem családi viszonyokról.

Éles segítség kiállítás hangzik a víz felől. Szandolinon evező hölgyike dűlt be a vízbe. Néhány elszánt férfi gázolt a hang irányában mert egy kilométerig vicc bele fulladni, oly sekély a somogyi part. Ugy látszik, nem jött az a megmentő, akivel a kis eton megismerkedni szeretett volna, így méltatlankodással

dagabb földrésze — az egységesítés jelszava mellett.

Ilyen mély szakadékok állanak a két lélek között s nincs remény arra, hogy egymásba fonódjanak a karok, hogy egymásra találjanak a szívek. Nincs remény, mert az alantasabb szférában poroszkáló regáti mentalitás nem akarja magát alávetni az igazi demokrácia törvényének, amelyik nem abból áll, hogy a magosabb a porba ereszkedik alá, hanem abban, hogy a port magához emelje a magosba. Ha ezt a felemeltetést vállalná a regáti mentalitás: megszűnne az ellensarkuság, a kibékíthetlenség s megvalósulna az áldott lelki egyesülés, a konzolidáció.

Gergely Ferenc.

A városházáról.

Muntean Jenő dr. városi tanácsos szabadságáról visszatérve átvette hivatalát s egyúttal átvette az anyakönyvi hivatal vezetését is. A szabadságolás tartama alatt — mint már megirtuk, — az anyakönyvvezetői ügyeket prefektusi megbízás alapján a kasztói jegyző látta el. Érdekes következménye most a helyettesítésnek a helyettesítés költségeinek folyósítása. Az állami anyakönyvezésről intézkedő s nálunk még ma is érvényes magyar törvény szerint minden ilyen költség az államkincstárt terheli, valamint általában az irodai szereken kívül minden egyéb kiadást az állam fedez. Ugyde ezen az elven nagy csorba esett már akkor, amikor az állam a községek által busásan megtérítette az államnyomdában készített hivatalos nyomtatványok árát. 1907. nyarán Acker Frigyes anyakönyvvezető szabadságon, a helyettesi állás pedig Mihályi Béla halála után még betöltetlen lévén, a helyettesítő szomszéd anyakönyvvezető díjait az állam fizette. Vajon most is így lesz-e? Meglátjuk, hiszen a törvény: törvény s mindenkit kötelez.

A minden növényzetet elszikkasztó szárazságtól tönkretett legelők némi pótlása érdekében a városi tanács előterjesztést tett annak megengedése érdekében, hogy az erdők hat évnél idősebb vágásaiban legelhessenek a városi csordák.

Lapunk olvasói tudják, hogy még ez évszáz első tizedében felsőbb rendelkezések nyomán előkészületek folytak egy új, modern köztemető megnyitására. A város telket vásárolt, a tanács a berendezés tervére pályázatot hirdetett, a pályázat fölött a képviselőlet döntött, a pályadíjat nyert terv éppen keresztülvitelt

feltápáskodva kiszállt a hullámsírból. Este a vacsoránál láttam, amint a koketálással igyekezett a közönyös urnak bizonyítani, hogy a mentés érdemes lett volna, így talán holnap sikerül, a megmentés, illetve az ismeretség.

Meguntam, neki a hűs tükörnek. Lágyan fogadtak a vízfodrok egy-egy jókedvű hullám átcsapott kopaszodó fejem felett, élveztem a magyartenger simogatását. Páratlan víz, homok és levegő! Büszkén tekint le az évszázados Csobánc vár, Badacsony kialudt vulkánja, az új látást forraló tüzes bortermő szőlő érik. Tihany apátságának harangja a hercegprimást siratja most. A vén nap mosolyogva bukik le a hegyek mögött, nem kuttattam jó kedvét, de éjjel mikor sajtó hátam miatt csak a négykézláb alvás hozta meg a kívánt nyugalmat értettem meg, hogy a sok leégett új fürdővendégen mulat.

Dózsa Dezső.

várt, csak éppen pénz kellett volna hozzá. Akkortáiban a képviselőtestületnek volt egy jó erős szöge, amelyre sok életrevaló de költőségbe kerülő tervet fel lehetett akasztani s amely szögre aztán a legtöbb terv olt száradt. Ez a szög volt a havasi erdők fájának eladásából befolyandó jövedelem. Ebből épült a vízvezeték és csatornázás, ebből készült el a kishegy csapadék-vízének levezető hálózata, ebből kellett volna megépülnie az új villamos erőtermelő vízműnek is, valamint a berényi pataknak a városon át folyó szakaszát is ebből szabályozták volna. Ha a világháború nem ez évszáz második tizedének első felében, hanem az évszáz második felében üt ki, még úgy se lehetett volna alkalom és mód mind azt a sok hasznos dolgot nyélbe ütni, aminek tervei készen dohosodnak ma is a városi irattárban.

Erre a jó erős és türelmes szögre került a köztemető terve is s aludt tovább míg egyszer csak azt vette észre, hogy az élet tovább foly s az alvók nyugalmát se nagyon kiméli. Az történt ugyanis, hogy a gör. kel. egyház már 1919 ben bővíteni akarván saját temetőjét, területet kért a várostól. A városi tanács ki is hasított a köztemető részére szerzett területből egy jó részt, azt odaajándékozta s bekerítette. A köztemető aztán aludt tovább mostanig. Most se ébred fel azonban, hanem egyéb történik. Törvényes rendelkezés, hogy a város megítisztelő nyughelyet rendezzen be sürgősen, ahová összegyűjtenők a hősi halottak s ahová temetendők a hadirokkantak is. A temetőben a különböző felekezetek külön-külön részt fognak kapni, betonból készült fejfát az állam ad megfelelő felirattal. A munkát e hónap 15-én megkezdik és pedig a köztemetőnek tervezett területen. Mint értesülünk, a törvény kötelező rendelkezése alól némi kivétel van, t. i. azoknak a hősi halottaknak földi maradványait, akik iránt a hozzátartozók különös érdekeltséget tartva a sir gondozását biztosítják, nem keil föltétlenül a közös temetőbe áthelyezni. A megítisztelő nyugalom-helyen a hősök napján a különböző felekezetek lelkészei ugyanazon időben, kiki a maga szakaszában fogja eivégezni a szertartást.

HIREK.

Az ember és a gép!

Rengeteget küzködött az ember, véres verejtéket hullatott, ifjuságát áldozta fel, hogy megszerezhesse a gépet, mely mélyen szántja fel a hazai rögöt, hogy obból gazdagabban és jobban keljen ki a mindennapi kenyér. Az ember parancsolt a gépnek, az engedelmességet s a tavaszi napsugár kacagva nézte, hogy a szorgalmas ember keze alatt milyen mélyen szánt bele a földbe a gép vasa, milyen omlósan fordul meg az alvó föld, hogy a pihent rögei közé elhullajtott buzaszemből mindennél szebben keljen ki a mindennapi kenyér. S megjött az aratás. A szorgalmas ember örmel nézte, hogy nehéz munkája nyomán milyen gazdagon fizetett a természet. Elégedetten nézte gépet, melyért annyit dolgozott, mely hűen teljesítette ura parancsát s amely most zihálva, dolgozva csépelte azt amit elvetni segített. De a gépnek nincsen lelke. A gépnek mindegy volt, hogy fáradság és szorgalom hozott-e valamit, vagy sem. Mindegy volt, hogy a neki parancsoló ember fáradt volt és kimerült, mindegy volt, hogy aranyánál drágább buzaszemet pergett fáradt és éhes embereknek, egyszer csak megállott. Megállott alkonyodó nap-

fény békés bucsuzásánál, megállott a munkás hét végén éppen akkor, mikor az ember a jól végzett munka tudatában másnap Istenéhez készült a templomba, hálát adni az eddigiekért, megköszönni, hogy vele volt a gyöngye és tehetetlen emberrel s kérni segítségét az elkövetkezendő napokra is. Megállott s az Ember segíteni akart rajta, olajat adott neki, simogatta, becézgette, nézte, hogy miye fáj, miye hiányzik az ő drága gépének. S ekkor a gép alattomosan megindult. Nem nézte, hogy — akár csak egy buzaszemet — úgy tapossa az élő embert, a szorgalmas kezét, megindult s az aranyszemeket pergető otromba gép halálra zuzta parancsolóját. Izzó vörössé változott haragjában a lenyugvó nap, utolsó sugara végigsimította a szétroncsolt embert utolsó áldásként s azután lehanyatlott, túl a kék hegyeken s a közeledő sötétségben mohón itta a föld pora a lassan szivárgó embervért.

— **Uj főispáni titkár.** Hunyadvármegye prefektusa dr. Balosu Romulus vármegyei jegyzőt a főispáni teendők ellátásával bizta meg.

— **A háboruban hősi halált haltak** összeírását elrendelte a hadügyminisztérium. A helybeli felekezetek előjáróságai is megkeresést kaptak, hogy írják össze a saját temetőjükben nyugvó hősi halottakat. Sajnos, a ref. és luth. hősi halottokról nem vezethettek a felekezetek rendes anyakönyvet, mert a belügyminisztérium esetről-esetre intézkedett minden egyes bejegyzés felől s így bizony az a szomorú helyzet állott elő a forradalom és impérium változás után, hogy a hősi halottak nagy része nincsen anyakönyvelve sem az állami, sem az egyházi anyakönyvekben. A közös ref.-luth. temetőben van a hősi sírcsoportban: 14 hősi hant. Hét református hős nevét ezek közül ismerjük, de a többi ismeretlen, mert a felírást is legmósta már az eső. Három hősi halottunk családi hantban alussza örök álmait, tehát ezekkel együtt 10 református magyar hős nevét tudjuk, u. m.: Borza János hadnagy, Szász Zoltán honv.-hadnagy, Firtos Ferenc repülő főhadnagy, Hegyi Benjámín népfelk. munkás, Kovács Péter népfelk., Gábor Jenő népfelk., Kádár András népfelk., Farkas Lajos népfelk., Sebestyén József közlegény, Biró Géza közlegény hősök neveit. Felkérjük mindazokat, akik tudnak valamit a még ismeretlen 7 hősi halált halt boldogult testvérünkről: közöljék a szerkesztőséggel.

— **Agyon gázolta a traktor.** Megdöbentően kinos halállal mult ki az elmúlt szombaton Joila Grancea 32 éves szászvárosi mekhanikus és géptulajdonos, ki amerikai módszer szerint egy hatalmas erejű traktorral csépelte Kenyérmezőnek idej gazdag aratását. A szorgalmas és mindenki előtt közbecsülésben álló munkás ember Tordosról, hol elvégezte a cséplést, Lozsádra indult hatalmas traktorával és cséplő szerelvényeivel, hogy ott is eleget tegyen vállalt kötelezettségeinek s mikor a hely színére érkezett a taktokkal vontatott cséplőgépeivel, hirtelen ugrással leszált a még lassan és méltóságosan camogó vas leviáthánról, hogy a mozgó vas szönyeteket megállásra kényszerítse, illetve, hogy előre menetelő mozgását a traktornak stabil mozgásra váltsa át. Elfelede azonban a vaskampós kereket lefékezni és elővigyázat nélkül a traktor elé dobta a vaspapucsokat s hogy jobban fogják a borzasztó erejű kampós kerekeket, térdre ereszkedve húzta a kerék alá azokat. — A traktort nem sikerült megfékeznie sőt félre zökkenve egyenes utjából,

a térdelő ember felé fordult a vasszönyeteg s a következő pillanatban végig gázolt irtozatos vaskampóival a szerencsétlen ember mellkasán, melyet össze-vissza préselt és szerte zuzott. Az összetört bordák átfúrták a tüdőt is s a boldogtalan lélek elvesztette öntudatát. A szerencsétlenséget fokozta még az is, hogy senkisé tudta a traktort hirtelenében elállítani a lozsádiak közül és valósággal csak lebunkózás és a tankók elleni harcra emlékeztető küzdelem után sikerült elállítani a halálra vadult gépet, amit egyetlen nyomással állíthat meg bárki is, ki ért a traktorhoz. A tragikus véget ért gépész Szászvárosról Szászsebesre vitték, de műtétet már nem hajthattak végre rajta, mert kiszenvedett. Nagy részvét mellett e hó 2-án temették el.

— **Egy üdvös rendelet.** A belügyminiszter 15892 A. sz. rendeletével megtiltotta mindenféle naplárnak, iratoknak, színházjegyeknek, sorsjegyeknek, mulatságokra szóló jegyeknek hatósági szervek utján való eladását vagy propagálását.

— **Nyilvános köszönet.** Tekintettel a városi erdőmérnökségnek a f. évi július hó 23-án a Csendea erdőrészen előfordult tüzesetről beterjesztett jelentésére, a városi tanács kötelességének tartja elismerését és forró köszönetét fejezni ki az önkéntes tűzoltók helyi szervezetének és az állami rendőrség személyzetének az ez alkalommal a város javáért kifejtett buzgótevékenységükért. Hasonlóképpen melegen köszöni a szászvárosi helyőrségnek azt a támogatást, melyet katonai csapatnak a tűzoltáshoz kirendelése által nyújtottak. Végül a városi tanács különös elismerését fejezi ki Szöllősy János és Fülöp Béla urak szép teljesítményeikért, akik ez alkalommal a tűzoltókat és rendőrszemélyzetet autobusszal és kocsival azonnal kiszállították. Szászváros, a városi tanácsnak 1927. július 27-én tartott üléséből. Herlea sk., polgármester.

— **Katonai pályán** érvényesülni kívánó fiatal emberek figyelmét hívja fel az új törvény, mely a módokról és feltételekről a leg részletesebben intézkedik. Ez a törvény az állami rendőrségnél a hivatalos órák alatt megtekinthető.

— **A városi tanács** intézkedéséből kifolyóan a rendőrség újra ebzárlatot léptetett életbe. Jó lesz figyelni a vezetésekre és szájkosárra vonatkozó rendelkezések pontos betartására.

— **Furcsa bravur.** Az olasz királyi család jelenlétében Turinban érdekes kísérletet mutatott be egy ember, aki hatalmas mozsár csövébe feküdt, ahonnan azután a mozsár elsütő szerkezetére alkalmazott óriási rugó kiröpítette a levegőbe. Az emberi lövedék negyven méter magasságra emelkedett föl, majd körülbelül száz méter távolságban erre a célra felállított hatalmas hálóba esett. A kísérlet szerencsésen sikerült.

— **Közgazdasági hírek.** Gabonapiac. Uj buzában nagyobb üzletek nem tudnak létrejönni, mert a gazdák tartózkodók, a malmok valamint kereskedők pedig nem tudnak és nem akarnak hosszra spekulálni, uj buza 7—720, ó-buza 750 leu mm.-ként. Tengeri. A folytonos száraz időjárás folytán a kínálat teljesen megcsappant és az árak szilárdultak ára 150 leu nagyvékánként. Árpa. kínálat e cikkben egyáltalában megszűnt. Tojás. Bő felhozatalok folytán nagyobb kínálat s árak olcsobbodtak. Ára 1.50 darabonként. Az állatvásárra a felhajtás nagy volt, különösen szarvasmarhákban, de a kereslet lanyha. A sertés kg.-ja élősúlyban 30—34 leu. Július hónapban elkelt 630 drb. szarvasmarha és 824 drb. sertés. A sertés nagy részét külföldre szállították.

— **Halálozás.** Hutter József néhai cukorkaárus július 30-án 56 éves korában meghalt.

Mezőgazdasági séta.

II.

Bármerre járunk megyénk és más megyék területén, tehát Szászváros határában is, a szántóföldeken, a lóhere és lucernás földek majdnem kivétel nélkül mind meg vannak támadva a lucerna-lóhere legnagyobb ellenségével az arankával, (*Klecseide cuscuta.*) Az aranka egy parazita kuszó növény, mely mirigy alaku gyökerecskéivel reátapad, sőt bele is ereszti azt a fiatal gazdanövénybe, tehát a lucerna vagy lóhere egyedekbe s annak minden életnedvét saját céljaira használja el, össze vissza kuszálja indáival a termést, irgalmatlanul megtámadja a körzetében viruló lucerna vagy lóhere egyedeket, de sőt más növényeket is. A lóhere vagy lucerna egyedek természetesen nincsenek berendezkedve arra, hogy nagyigényű kiszipolyozójukat is elartsák és hogy érte dolgozzanak, ezért a tulfeszített munkatejesítmény következtében gyökeréig elszáradnak, kipusztulnak, semmi öntözés vagy eső többé életre nem keltheti azokat. Még szerencsés a lucernás-lóherés gazdája, ha fele marad meg a termésnek. Mi sem természetesebb, hogy az ily földek már a második évben felszántandók; ahelyett tehát, hogy egyszeri munka eredményeképpen 4 évig nyugodtan élvezné a gazda fáradságának eredményét: a termést, kénytelen újból szántani földjét és újból másfélét vetni, aminek következtében munkatöbblet áll elő, mely pénzértékre átszámítva egyenlő a mezőgazdaságra való reáfizetéssel. Hiszen az arankától megtámadott lóherét nem lehet mint takarmányt felhasználni, mert attól a szarvasmarha beteg lesz, sőt sok esetben el is pusztul. Szomorú csattanója egy-egy ily mezőgazdasági sétának a „Védekezés“?

Itt-ott látható egy-egy gyenge kísérlete az aranka elleni védekezésnek. A megtámadott részeket felássák anélkül, hogy meggondolnák, hogy ott az aranka még ugyanazon évben, de biztosan jövőre csak azért is újra s hatalmasabban jelentkezik, mások leforrázzák ugyanakkor ellenben tönkre forrázzák a lóherét is, mindmegannyi oktalan kísérletezés.

Itt csak oly védekezés a helyénvaló, amely sokba nem kerül, az arankát elpusztítja, de nem a lóherét is vagy lucernát. A kémiai tudomány itt is siet a mezőgazdák segítségére. Külföldön, ahol a mezőgazdák racionálisan dolgoznak, eddig legjobban bevált és olcsó öntöző szer a „Kuskutan“ nevezetű vegyi folyadék, mellyel egyszerűen megöntözzük az arankától megtámadott helyeket s azt okvetlen elpusztítja, a lóhere és lucerna egyedeket ellenben nem bántja, azok a legelső eső után újból és erőteljesen kihajtanak.

Nagyrománia legforgalmasabb tényezői a mezőgazdák és nem a Beamterek vagy politikusok. Mégis minden második parasztiut legalább is miniszterjelöltnek nevelnek. Mezőgazdasági vándortanítók intézménye, valamint a többtermelés fogalma nálunk ismeretlen valami.

S hogy ez így van, hogy arculcsapásként hat az ország nagyjainak érzéketlensége a mezőgazdaság helyes nivóra való emelése dolgában, arról báki meggyőződhetik, ha az algyógyi földmivessiskola kerítése mellett elsétál. Ott az aranka még a kerítésen is buján terem legnagyobb dicsőségére az ugynevezett mezőgazdasági többtermelésnek és szakoktatásnak.

Alsóbbrendűek-e a nők?

Egy ideg orvos megjegyzései.
(Folytatás és vége)

A női tulajdonságok közt szemünkbe ötlük az ösztönszerűség. A nő ösztönszerűen határoz, old meg problémákat, értékel egyéneket és helyzeteket. A férfi, ha ösztöne után is indul, akkor is tényekkel és logikával ellenőrzi intuícióját.

Az anya pl. nem hivat minden pillanatban orvost. Gyorsan kell gondolkoznia és cselekednie. Nevelnie és fenytienie kell gyermekét, anélkül, hogy cselekvés előtt egy gyermeknevelésre vonatkozó könyvből kérhetne pillanatnyi tanácsot. A jövődöbeli anyának „meg kell éreznie“, mikor érkezik el az igazi férfi; azt is meg kell éreznie, mikor bukkan föl az az asszony, aki elakarja tőle ragadni a családalapítót. Ilyenkor nincs ideje tanakodni, tényeket gyűjteni és következtetéseket vonni. Gyorsan kell cselekednie. Nehogy el-késsek.

Van még egy vonás, amely megkülömbözteti egymástól a két nemet. A nőnek szeretnie kell valakit és lehetőleg szeretetre kell találnia. A férfi csak önmagát szereti. A nő akkor a legboldogabb, ha feláldozhatja önmagát. Nem így a férfi. A nő altruista a férfi egoista. A nő szívesen átengedi magát primitív természeti indulatainak: könnyeknek, rokonszenvnek, nevetésnek, haragnak, öröme- nek, gyűlöletnek, bosszúnak.

Am ha így áll a dolog, vajjon alsóbbrendűség helyett nem inkább magasabbrendűségről kell-e beszélnünk? Vajjon nem a nő önfeláldozásának köszönhető e a társas élet és az erkölcs javulása?

A külső jelek itt is csalókák.

Bár a nő csak másokért tud élni és a maga teljességében attól a választól függ, amelyet testi-lelki bájaira kap, a tapasztalás azt mutatja, hogy ő maga is szükíti a kört, amelytől függőségben él. Gyermekkorában e körbe anyját-apját fogadja be; később szerelmes lesz, aminek a szülő szeretete látja kárát. Azután férjét szereti legjobban, majd férje rovására gyermekeit. Ellenben hiányzik belőle az a szélesebb társadalmi ösztön, amelynek szolgálatja a férfi.

A nő tulajdonképpen érez, a férfi gondolkodik. Csakhogy a férfiaknak is vannak érzéseik s a nőknek is vannak gondolataik. A férfiak rendszerint azt panaszozzák, hogy nem értik meg a nőket. Ezt megvilágítják azok a szempontok, amelyeket a nő ösztönszerűségről — intuíciójáról — és másoktól való függéséről elmondunk.

Az intuíció egy neme a lángésznek. A legcsodásabb, legforradalmibb feltalálmányokat neki köszönhetjük. Mi sem természetesebb, minthogy az intuíció teljesen egyéni és így valójában nehezen értheti meg azt az olyan férfi, aki törvényekkel és logikával dolgozik. Ez azonban ismét nem írható a nő rovására.

Egyébként a nők egymást sem értik meg jobban, mint ahogy a férfiak megértik őket. Büszkék valamennyien. A nő büszke akkor is, ha megalázza magát. Az anya büszkén virraszt gyermeke mellett, a bolti lányka odaadja utolsó garasát a koldusnak. S a dolgozó nők milliói azt állítják magukról, hogy boldogok.

A nő azonban nemcsak büszke, hanem azt akarja, hogy viselkedését méltányolják is a színen. Ezért rabja a divatnak és ezért áldoz hamis isteneknek. Ezért vél jogot formálni ahhoz, hogy véleményét bármely percben megváltoztathassa.

És most meg kell ujjtanunk a kérdést, vajjon mindez a nő alsóbbrendűségét bizonyítja-e? Ha alsóbbrendűségről vagy felsőbb-

rendűségről beszélünk, ezt mindenkor a társadalommal való vonatkozásban kell elbírálnunk. Arról van tehát szó, hogy ki milyen jól művel a társadalommal? Ha így tekintjük a dolgot, akkor azt kell mondanunk, hogy a természet ruházta fel a nőket azokkal a tulajdonságokkal, amelyeket nehezen értünk meg, talányszerűeknek vélünk; ha pedig ezek a természet adományai, akkor ezek szükségképpen az anyaság ösztönszerű kifejezései és mint ilyenek, semmiképpen sem tehetik a nőket alsóbbrendűekké.

A nők tehát nem alsóbbrendűek, mint a férfiak, csupán másfélék, mint a férfiak. És amikor mindenképpen olyanokká akarnak válni mint a férfiak, akkor mellékvágányra akarják siklatni a természet vonatát. És ezek a nők töltik meg az ideg orvosok rendelőit.

Én mindenesetre bizom benne, hogy a nők visszatérnek a normális nőiességhez. Ha azonban soká tart, amíg visszatérnek, ezt civilizációnk csunyán meg fogja szynyleni.

Cenzurat: de Liviu Herlea, Polițai.

„ERZSÉBET“-MOZI A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György.

Ma vasárnap, f. év aug. hó 7-én
délután 4³⁰ és este 8³⁰ órakor:

Szenzációs „parforce“ műsor!

BÁNKY VILMA

Szécsy Ferkó, Angeló Ferarri
Olga Tschechowa világhíres mű-
vészek szereplésével:

Ne házasodj.

Modern társadalmi szalon-dráma.
Egy hét egy házasság történetéből.

Eladó ingóságok: üres boros-hordók,
Wertheim pénzszekevény, Benoid-gáz
világító berendezés, butorok, szeke-
rek stb. Piskin. Felvilágosítást nyújt
dr. Székely Ferenc ügyvéd, Orăștie.

Egy jó házból való fiú tanuló-
nak felvétetik Stern Nándor divat-
kereskedésében. 8 3—3

Eladó komplett politurozott ebédlő-
és hálószoba-butortzat. Értekezhetni:
Str. Gh. Lazar (Papok-tere) 5. sz. a.

AEROXON

a legjobb légyfogó,

nagyban és kicsinyben kapható a
„Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.“
könyv- és papirkereskedésében.

Figyelem!

T. vevőim szíves figyelmét bátor
vagyok arra felhívni, hogy mind-
addig, míg a készlet tart, mélyen
leszállított áron adok

Schroll féle fehérnemű vásznot 10 mé-
teres végben 550 leiert, — ugyancsak
Schroll márkájú 2 méter széles paplan-
lepedő vásznot 150 leiert.

Kaphatók továbbá mindenféle már-
kájú különféle vásznak 45 leitől,
saját szövésű tartós asztalterítők,
kendők, törülközők, szintartó ox-
ford, creton, crepon, delin, zefirek
29 leitől fölfelé. Nagy raktáram
szövött-, szövet-, rövidáruban és
szabókellékekben utólérhetetlen
olcsó árban áll a nagyközönség
rendelkezésére. Tisztelettel:

Dörner Richard,

divatáru üzlete a „Szövődéhez“.

Ugyan e cím alatt egy két szobából s
konyhából álló lakás azonnal kiadó.
9 3—3

Valódi „Katschek“-féle

„Eternit“-pala

a jelenkor legjobb tető-
fedő anyaga.

29 11—12

Kapható:

Grossmann Testvérek
cégnél, PETROȘENI.

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseménye-
ket, személyi és egyéb híreket, rende-
leteket s üzleti vonatkozású hirdetések

csakis a megyében megjelenő ujságokból
olvashatja.

Rendelje meg a 15 év óta fennálló s a
megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120,
negyed évre 60 leu. Hirdetéseik olcsók!